

LBRIS

We know
books

Gică Manole

**MIHAI EMINESCU
DESPRE
ȚĂRANUL ROMÂN**

Editura ACCENT PRINT
Suceava, 2024

Cuprins

DESPRE ȚĂRANUL ROMÂN	5
Cuvânt înainte.....	7
Singura clasă pozitivă	11
Atragem atenția tuturor... ..	15
Statul român este astăzi independent	17
Țăranul român, sărmanul țăran român!.....	19
Neajunsurile economice ale țării	22
Două monografii.....	25
Proiectul de reformă a Legii tocmelilor agricole	27
Marile interese care atârnă de organizarea muncii.....	30
Lovitura de stat din 1864.....	33
Găgăuția generală în judecarea chestiunilor de interes public ...	37
Bunul simț și patriotismul Adunărilor	40
Și noi i-am voi răul!	43
Proiectul de lege	48
Aprobăm fără îndoială proiectul	52
Lovituri de stat de jos în sus?	55
Suta a șaptesprezecea este.....	58
Care națiune, onorabilă tagmă?	61
Am arătat în mai multe rânduri... ..	64
Pomposul nume de congres agricol	68
Iată lucruri clare și învederate!.....	71
În marea întrunire... ..	75

ANEXE.....	79
Mâine, duminică, e ziua hotărâtă.....	81
Atragem atențiunea tuturor.....	84
De bine, de rău.....	85
Țăranul român, sărmanul țăran român!.....	88
De doi ani și mai bine.....	91
Două monografii.....	95
Deși chestiunea Dunării.....	97
Nu mai e la modă.....	102
Într-un lung articol.....	107
Mulți presupun.....	113
Reflecțiile unui agricultor asupra legii tocmelilor agricole....	116
Citit-a vreodată.....	119
Proiectul de lege.....	123
În ședința Senatului de la 16 martie.....	127
Senatul modificând în secții.....	131
Având a da seamă.....	134
În ședința de vineri a Camerei.....	138
Am arătat în mai multe rânduri.....	141
Cititorii noștri.....	145
„Românul” comentează asemenea.....	148
În marea întrunire.....	152

SINGURA CLASĂ POZITIVĂ

În viziunea lui Mihai Eminescu, pământul țării e al țăranilor, e proprietatea locuitorilor săteni de pe întinsul statului numit România, glosa Eminescu. Cine le uzurpă proprietatea intră în ilegalitate. Dacă un prefect îi scoate pe țărani de pe pământul lor, aceștia au dreptul la rezistență. Iar țăranii pot trage cu pușca în orice autoritate – fie prefect, ministru sau arendaș – care are cutezanța de a-i scoate pe țărani de pe pământurile lor.³

Când, în 8 octombrie 1878, trupele române se pregăteau să intre triumfal în capitala Țării, Mihai Eminescu publică în „Timpul” un articol elogios la adresa oștirii române. Pentru Eminescu, priveliștea ostașilor români era un prilej de bucurie, de satisfacție. În acel timp („vremi triste”), când toate se aflau sub amenințarea decăderii și a degradării, priveliștea oștirii române era văzută de Eminescu ca un prilej de mândrie. Ostașul este semnul sigur al „puterii fizice a poporului românesc”. În timp ce Parlamentul s-a dezonorat „revenind asupra voturilor solemne din trecut” (mărturisesc că nu știu la ce anume face trimitere poetul național – n.n.), singur ostașul român s-a dovedit dârz, „gata de a se bate pe Argeș cu rușii, precum a fost gata a se bate în Bulgaria cu turcii”⁴.

În timp ce „publicul” care privește oștirea este lipsit de mândrie și de demnitate, ostașii reprezintă poporul român adevărat, așa cum este el la șes, pe plaiuri, la munte, dând dovadă de „virtuți care în restul societății s-au pierdut”⁵. Acestea, în ciuda faptului că

³ Mihai Eminescu, *Opere Politice*, p. 513.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

statul, instituțiile sale și legile date până la acea vreme urmăreau nimicirea clasei agricole în întregime, constata poetul național.

În continuare, Eminescu notează că nu e număr din „Monitor” care să nu cuprindă liste lungi cu dările directe și indirecte puse de organele comunale și județene pe țăranime. Țăranii formează, în viziunea lui Eminescu, singura clasă productivă din România. Munca țăranilor o vând negustorii, schimbând-o cu mărfuri aduse din străinătate; doar munca cea grea a țăranilor face ca pământurile boierilor, arendașilor să capete valoare înmiiată, căci fără muncă pământul are valoare mică. Plătind dările directe și indirecte, țăranii țin pe umeri funcționarii statului, ai comunelor și ai județelor – cohortele de funcționari care nu produc pentru economia națională „nici măcar valoarea unui capăt de ață”⁶.

Țăranul care produce întreaga valoare bănească a economiei naționale nu are nici măcar un singur glas ce să-l reprezinte în parlament, care să vorbească în numele țăranilor. Nimicnicia, mizeria generațiilor de azi care nu au nici un reazem moral și intelectual se acoperă cu laude doar cu „vitejia personală” a țăranilor. Țăranii, cu vitejia lor dovedită în război, au dreptul de a intra „în triumf în Sybaris”⁷, deoarece el păstrează calitățile morale și fizice din trecut, un trecut când toată Țara era ca dânsul, ca țăranul. La noi, în afara lumii țăranilor, în societate domnește „frază goală” și pospăielile străine. După Eminescu, liberalismul a făcut din România „o nouă Americă, un teren pentru colonii”. Poporul român se stinge prin mulțimea dărilor, a simplificării muncii, prin introducerea formelor goale în societate, forme ce nu au nici un conținut real. Eminescu nu avea nici o îndoială că la acea vreme, în România, exista „o plebe de sus și un popor de jos”.

Starea istorică de fapt îl pune pe gânduri pe poetul național. Are, oare, dreptul de a aminti „toate păcatele” care s-au comis contra celui mai conservator element al Națiunii, țăranul? Mihai Eminescu

⁶ *Ibidem*, p. 514.

⁷ *Ibidem*; Sybaris, oraș în Grecia Magna, sudul Italiei; simbol al decăderii și putreziciunii moravurilor; în cazul de față, pentru Eminescu, Sybaris era egal cu București.

are convingerea adâncă că orice lege ce s-a introdus în România a urmărit să distrugă sentimentul lui de drept, obiceiul vechi păstrat din bătrâni care a devenit *obiceiul pământului*. *Datina moștenită*, deci. Orice școală nou înființată a devenit un instrument de atac contra limbii și bunului simț al țăranilor. Nici o instituție creată de politicieni, sublinia Mihai Eminescu, nu a răspuns adevăratelor nevoi ale țăranilor. În lumea nouă creată la noi prin *împrumuturi de forme din Apus, lume cosmopolită, țăranul este singurul care și-a păstrat „frumoasa limbă străveche, frumoasele datini”*, care, spre durerea poetului național, dispar încetul cu încetul. Veacul nou în societatea românească e cu totul străin de ființa istorică a românilor.

Fatalist, dar și realist din fire, Mihai Eminescu e convins că drumul pe care a pornit societatea românească nu poate fi oprit, deturnat, nici de Dumnezeu din cer, nici de omul de pe pământ. Căderea pe povârnișul fatal i se pare sigură. Prevede că peste 25 de ani românul istoric va deveni „o curiozitate etnologică”, așa cum a ajuns în munții Balcani („munții Emului”), unde a stăpânit glorios două veacuri. România a construit căi ferate, a aruncat poduri peste râuri doar cu scopul ca invadatorul țării noastre, viitorii stăpâni ai pământului nostru, să poată veni în România. Noii invadatori vin zilnic în țară cu sutele de mii (poetul național îi avea în vedere pe evrei – n.n.), pentru a construi „America răsăriteană de lângă Dunăre”⁸.

Eminescu nu afirmă aceasta pentru că ar fi ceva nou, nici pentru a oferi remedii contra răului, ci pentru a-și arăta întreaga lui recunoștință țaranului român, care poate da „*strălucire celor din urmă pagini ale istoriei noastre*”⁹. Țăranul român merită recunoștință pentru că a fost inaccesibil, imun tuturor învățăturilor aduse din Occident. Țăranul, prin munca lui grea, de Sisif, pe care o săvârșește, fiindu-i impusă, ține pe umeri însăși uneltele care-l extermină. Recunoștința poetului național datorată oștirii de viteji formată de țărani care pătrundeau triumfal în Capitală la 8 octombrie 1878, venind din sudul Dunării din războiul cu turcii,

⁸ *Ibidem.*

⁹ *Ibidem.*

ii era înveninată de faptul că, chiar în acea zi, autoritățile române din sudul Basarabiei erau schimbate cu cele rusești. În aceeași zi, când Bucureștii erau împodobiți cu drapelele tricolore, un „alt colț al pământului românesc va intra într-un întuneric veșnic poate”¹⁰.

Concluzia lui Mihai Eminescu e una în ton cu situația reală, de fapt: „Nu există o mai mare ironie decât aceea a sortii.”¹¹

[„Măine, duminică, e ziua hotărâtă...”],
„Timpul”, 8 octombrie 1878

---

¹⁰ Rusia a anexat de la România sudul Basarabiei ca urmare a hotărârii Congreselor de Pace de la San Stefano și Berlin (1878), deși recunoscuse integritatea teritorială a țării noastre prin Convenția româno-rusă din 4 aprilie 1877. Precizez că sudul Basarabiei (ținuturile Cahul, Ismail și Belgorod) fusese retrocedat Țării Moldovei de către Congresul de Pace de la Paris (30 martie 1856).

¹¹ *Ibidem.*

ATRAGEM ATENȚIA TUTUROR...

Avem de-a face cu o scurtă notă publicată pe 15 aprilie 1879, prin care Eminescu informează/avertizează autoritățile române că au procedat criminal obligând țăranii români să transporte „cu carele și cu vitele lor”¹², până la poalele Balcanilor, pentru ruși, provizii și alte echipamente militare necesare armatei rusești. Din sudul Dunării, țăranii români s-au întors în țară doar cu brațele. Transporturile efectuate de țărani nu s-au făcut conform unei înțelegeri între guvernul rus și cel român, după cum ar fi fost normal, ci „după simpla mijlocire a unui contracciu ovrei”¹³. Cum de a reușit acest evreu un lucru pe care nu l-a reușit Statul Major rusesc?, se întreabă poetul național. Răspunsul îl dă tot Eminescu: aurul, banii, mituirea, care, așa cum a dovedit Filip al II-lea, regele Macedoniei (359-336 î.e.n.), „deschide porțile de fier ale celor mai tari cetăți”¹⁴.

Constatarea lui Eminescu este amară, dar în ton cu realitatea faptelor desfășurate.

Astfel, un ministru în guvernul României (poetul nu-l numește), care refuzase să transporte în sudul Dunării rechizițiile armatei imperiale rusești, a capitulat înaintea ovreiului Warszawsky, reușind să pună în pericol viața țăranilor români, aducându-le sărăcia pe vreme lungă. Evident, Mihai Eminescu avea în vedere pagubele provocate de drumul lung și greu parcurs de căruțele și animalele țăranilor, ce au avut ca efect moartea animalelor bieților

¹² *Ibidem*, p. 515.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ *Ibidem*.